

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Vigesimaquarta. In eadem verba: Dispersit superbos mente cordis
sui proponuntur tremendi modi, ex sacris literis deprompti, quibus Deus
animam impij in hoc sæculo disperdit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

verba eiusdem Psalmi: *Deiecisti eos, dum eleuarentur, cum in altum iam eleuati essent, diuini quoque omni felicitatis genere sublimati, tu eos rursus confregisti.* Quinto dispertit Deus superbos, potenti sua manu illos comprehendens, quantumuis alioquin longissime per superbas suas cogitationes à Deo se sequestrauerint, & fugerint, iuxta illud Psalmi. *Si assumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris: etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua: vbi Euthymius per pennas potentiam illam mentis intelligit, qua humanus intellectus mouetur: Si alius* (inquit) *intellectus mei in abyssum maris persenero, eo consilio, ut illic saltem possum à te abscondi, potentia tua nihilominus illuc etiam me deducet, & rursus detinebit me, hoc est, neque illuc etiam sine tua potentia accedam, quin immo illo prohibet me, illac iter concedet, atque illic etiam me detinebit, ita ut illuc euadere non valeam.* Sexto, & vltimo, Deus dissipat cogitationes superbiorum, reprehendendo illos, & arguendo: dum enim Deus conuincit illos errare, & manifestat suis dolis deceptos fuisse, arguit, reprehendit, & dissipat illorum mentes, & consilia, ut faciat in extrema iniquorum damnatione: vnde Salomon dixit: *In impiorum cogitationibus interrogatio erit; sermonum autem illius auditio ad Deum veniet, ad correptionem iniquitatum illius.* quod Paulus aliis verbis significauit: *Comprehendam sapientes in astutia eorum: vbi Ambrosius, Theophilactus, & Olimpiodorus legunt: Reprehendam sapientes, seu arguam, quo etiam modo legit Cyprilianus, facit ad idem illud Davidis: Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanae sunt: notitia scilicet reprobationis, & condemnationis: & illud: Increpasti superbos: maledicti, qui declinant à mandatis tuis, vbi aduerte, Deum tripliciter increpare peccantes, potenter, prudenter, & clementer; potenter increpat peccantes ex industria, prudenter, peccantes ex ignorantia, clementer, peccantes ex fragilitate, tanta est Dei bonitas, &*

clementia, cui sit honor, & gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XXIV.

In eadem verba: *Dispersit superbo mente cordis sui: proponuntur tremendi modi, ex sacris literis depropti, quibus Deus animam impij in hoc saeculo disperdit.*

Vibus modis Deus animam impij dispergat, Isaias capit. vltima similitudinum varietate ad viuum describit: *Ue, inquit, geni peccatrici, populo graui iniquitate, semine nequam, filijs sceleratis: Dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctum Israel, ab alienati sunt retrorsum super quo percussam vos vltra, addentes per euaricationem: Omne caput languidum, & omne cor marens. A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas, vulnus, & liuor, & plaga: unguens, non est circumligata, nec curata medicamine, neque solum oleo. Terra vestra deserta, Ciuitates vestrae succense igni: regionem vestram coram vobis alieni deuorant, & desolabitur, sicut in vestitate hostili. Et derelinquetur filia Sion, ut vmbra calum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas, quae vastatur, haec ibi. In quibus verbis septem rebus gens peccatrix, & populus iniquitate grauis, & semen nequam, & filij scelerati apposite comparantur. Quod etiam ex comment. D. Hieron. in Isaiam aperte colligitur. Primum ergo peccatrix anima à Deo derelicta comparatur infirmo, vlcibus pleno, atque in singulis corporis partibus insanabili fere morbo confecto. Porro peccatum est quoddam corpus, ut dixit Paulus: *Fi* *struatur corpus peccati: Describamus nos huius corporis membra, & liquido constabit, omnes eius partes infectas, languidas, & vlcibus plenas esse. Est sane Intel-**

Psal. 138.

Euthym. super Psal. 138.

Sap. 1.

1. Cor. 2.

D. Cypr. li. 7.

testimoniorum

ad quoniam

Psal. 93.

Psal. 118.

Rom. 6.

Intellectus huius corporis, quod est peccatum, Cæcitas; Voluntas verò, cupiditas, & inclinatio ad malum; Memoria, obliuio Dei, & beneficiorum eius: Oculi adulteria, Os & Aures blasphemiarum, & maledicentiarum: Nasus, affectus ad libidinosos, & sensuales odores: Venter, ingluuius, commestationes, & ebrietates: Tactus, mollities, & delectatio in actibus, venereis: Brachia, inimicitiarum, & rixarum; Manus, & Digni, furta, & rapinarum: Coxæ, & femora fornicationis adulteriarum, & alia huiusmodi opera: Genua, inconstantia, & debilitas in bene operando: Crura, iniqua, & iniustarum actiones: Pedes, gressus prauis, & impudici. Atque ita à planta pedis vsque ad verticem non est in hoc corpore, quod describimus, sanitatis vestigium aliquod. E contrario animæ iustæ omnia membra, partes, seu ossa (sic potentia animæ in scripturis appellantur) integra, firma, ac virtutibus roborata esse dignoscuntur. Eius intellectus est veritas; Voluntas bonitas; Memoria, Dei recordatio, & beneficiorum eius memoria; Oculi, Dei cognitio; Aures, fides; Nares, spes cælestium; Gustus, desiderium rerum supernaturalium; Tactus, exercitatio sensuum in rebus spiritualibus: Brachia, cōcordia, & charitas erga proximos; Manus, iustitia commutatiua, & distributiua: Femora, temperantia, & castitas: Genua, robur, & potentia in bene operando: Tibiæ, promptitudo ad bona opera exequenda: Pedes, pacifici, & virtuosus affectus. Et quemadmodum Deus custodit hæc omnia iustorum ossa, ita vt nec vili ex illis conteratur: sic ex aduerso omnia impiorum ossa disperdit, frangit, comminuit: Custodit Dominus omnia ossa eorum, vnum ex his non conteretur: & illud: Custodit Dominus omnes diligentes se, & omnes peccatores disperdet. vbi Euthymius ait: Custodit Dominus omnes diligentes, scilicet eum ex toto corde; custodit autem ab his omnibus, à quibus custodire decet: Et omnes peccatores disperdet: eos scilicet, qui immedicabili morbo laborant: disperdet autem eos, seu extermina-

bit eos à populo suo. Ad hanc autem similitudinem amplificandam perbelle ea faciunt, quæ Hieronymus scribit in Commentario super Isaiam de peccatis populi Iudaici, quæ per metaphoram, & piam translationem ad animam iniquam transferri possunt. Secunda similitudo animæ iniustæ est *Terræ desertæ*. Audi Hieronymum: Possumus, inquit, hæc tropologicè de peccatoribus accipere, qui de sanctitate pristina corruunt, postquam contrarius fuerint traditi potestatibus, quod omnia eorum bona veniant ad desertum, & prioris iustitiæ Deum non recorderetur. hæc ille: sicut autem desertum (vt notat Rupertus lib. 1. in Genes.) est locus, vbi non est hominum habitatio, sed ferarum, sic anima, quæ tota à peccatis, & dæmonibus occupatur, omnibus diuinis auxiliis efficacibus destituta, atq; Angelicis persuasionibus resistens, *desertum* dicitur. Et quemadmodum deserti montes dicuntur partes ad vtrumque polum inhabitabiles propter frigus, & zonæ torridam; sic anima charitate destituta, & ardore concupiscentiarum effervescens, rectè deserto cōparatur. De qua irrisorie Sophon. 2. dixit. *Hæc est ciuitas gloriosa, habitans in confidentia: quæ dicebat in corde suo: Ego sum, & extra me non est alia amplius. Quomodo facta est in desertum cubile bestiarum: Omnis qui transit per eam sibilabit, & mouebit manum suam.* Quæ verba appositè animæ superbæ ruinam, & desolationem declarant, & Angelorum irrisionem, & sibilum in animam, quæ cum in Dei iustitia gloriosa exultaret, & læta esset ob spiritualium diuitiarum copiam, miserrime ob suam arrogantiam, & propriorum meritorum confidentiam, in desertum, ac vastam solitudinem incidit, & cubile bestiarum effecta est. Quo etiam nomine anima à Deo recedens vuluæ sterili, atque vberibus arētibus assimilatur ab Osea: *Da eis vuluam sine liberis, & vbera arenia.* Tertio comparatur anima à Deo derelicta, vbi igne succensæ. Est sane hoc supplicium grauissimum, ac summopere humanis oculis horribile, ac fauuum: facies. n. eius regionis, quæ

Rupertus.

Sophon. 2.

Osea 9.

Gen. 19.

quæ incendio vastatur, adeò deformata, & foetata, & aspicientibus horrenda redditur, ut nihil supra excogitari possit. Abraham (ut refert Moyses) dum procul conspiceret Sodomam, & Gomortham, & vniuersam terram, super quam Deus pluit sulphur, & ignem tempore Loth, quasi fornacis fumum. Atque hodie (ut his verbis scribit Bochartus) Mare mortuum semper est fumans, & tenebrosus, sicut os inferni, sicut oculis meis vidi, ob terram vaporem inde fumantem; Vallis dicta quondam, illustis, à termino huius maris, secus desertum Pharaon, vsque supra Tericho, per mediam diem ferè sterilis, & inutilis reddita est, ita ut ne germen quidem producat in sui latitudine, quæ alicubi quinque Leucarum est, alibi sex, præterquam in xtra Tericho, vbi canamella, & hori, & viridaria sunt, irrigante fonte Elisæi. Tanta ergo calamitas ei regioni accidit in execrationem peccati Sodomorum, quod Deus tot sæculis vlciscitur, ut etiam regio ipsa penas luere perpetuo videatur. A dextris insuper, & à sinistris montes steriles sunt, & aridi, vel barbare habitationes per multas, & longa terrarum stadia, quatenus scilicet existialis ille vapor, impellente vento, pertingere potest. hæc Bochartus. Sic etiam Strabo, Solinus, & Tacitus illam perniciosam eadem, & eius terræ fæluginem, & incunctitatem describunt; licet hi incendiū illud è celo venisse tradant, ille verò è terra, quod tamen falsum est. Lege Solinum cap. 37. Cornelium Tacitum lib. 5. histor. Strabonem li. 17. Sacra autem eloquia veris eandem describunt his verbis: *Deut. 29.* Videntes plagas terre illius, & infirmitates, quibus eam afflixerit Dominus, sulphure, & salis ardore combuens, ita ut ultra non feratur, nec virens quippiam germinet, in exemplum subuersionis Sodomæ, & Gomorrhæ, Adamæ, & Sehoim, quas subuertit Dominus in ira, & in furore suo hæc ibi. Pari ratione Deus interdum animam, aliàs virtutibus præditam ob eius culpam, & occulta aliqua peccata derelinquere solet, ut omnino sterilis, & infructifera in progressu

Bochart. 1.
p. c. 7. n. 38.Strabo.
Solinus.
Tacitus.

Deut. 29.

virtutum reddatur, iuxta illud Psal. Ter. Psal. 106. ram fructiferam in falsitatem, à malitia inhabitantium in ea. Pulchre autem D. Greg. lib. 14. moralium, hoc animæ carnale incendium cum grauissimis foetoribus admixtum, & præsertim sulphureis exhalationibus peccato conuenientissimis his verbis declarat: *Quid est aliud sulphur, nisi fomentum ignis? Verumtamen sic ignem utrit, ut foetorem grauissimum exhalet. Rede igitur in sulphure peccatum carnis accipitur, quod dum peruersis cogitationibus, quasi quibusdam foetoribus, mentem replet, æterna ei incendia præparat. Et dum foetoris sui nebulam in mente reproba dilatat, contra eam flammis subsequentibus quasi nutrimenta subministrat. Quod enim per sulphur foetor carnis signetur, ipsa sacri eloquii testatur historia, quæ contra Sodomam pluisse sulphur, & ignem Dominum narrat: qui cum carnis eius scelera punire decreuisset, in ipsa qualitate vltionis, notauit maculam criminis: sulphur quippe foetorem habet, ignis ardorem. Qui itaque ad peruersa desideria ex carnis foetore asserant, dignum sunt, ut simul igne, ac sulphure periret, quatenus ex iusta pena discerent, quid ex iniusto desiderio fecissent. hæc S. Gregor. Hinc pessimum, & putridum animarum foetorem, Salomon in Prover. innuit dicens: *Memoria enim iusti cum laudibus, & nomen Pro. 10. impiorum putrescet.* Porro ciuitates illæ incendio succensæ quinque in scripturis esse leguntur, ut ex variis locis scripturæ cognoscitur: at animæ à Deo sic percussæ (proh dolor) hunc numerum copiosissime excedunt; & quemadmodum regio incendio illo exusta, & vastata, varijs nominibus obscuris, atq; amantissimis appellatur in sacra Scriptura, dicitur enim *Mare campestre; Mare salis, vel salissimum; Mare mortuum; Mare solitudinis; Stagnum salsum, in quo nullus piscis nascitur, ut Arist. lib. 2. Meteor. & Plinius lib. 5. cap. 16. sic anima igne punitionis à Deo percussa, arida falsa, mortua, infrugifera, ac à Deo derelicta iure optimo nominatur.* Quarto assimilatur anima à Deo derelicta *Cinirati*, quæ ab hostib. diruitur: *Beatus dicit**

D. Greg. l. 19. cap. 6. 10.

Pro. 10.

Hier. per 1.

Psal. 106.

Psal. 173.

Euthym. in
Psal. 143.

Psal. 143.

Hierony. sic
per Isaiam.Psal. 73.
Euthym. sup.

dixit David *populum illum*, apud quem non est ruina maceriae, neque transitus, neque clamor in plateis eorum: ita ex aduerso infelix populus ille censendus est, in quo ruina maceriae, & transitus, & clamor est in plateis eorum: vbi Euthymius sic ait: Non tamen eorum segetes, & campi florent, & vineae: sed stabiles etiam sunt eorum maceriae. 3 per maceriem etiam, seu, ut graecus ait, per seipem, ciuitatis mania accipiuntur, aut priuati muri domus; Horum, inquit, igitur nihil decidit: sed neque excursiones, aut clamores in eorum sunt verbibus: vel (iuxta alium Interpretem) in suburbis eorum; vbi enim tumultuatio est, aut perturbatio ex bello, illic etiam excursiones hostium sunt. haec ille. Vbi vides in vastatione hostili, nec segetes, nec campos, nec vineas florere, nec moenia, vel muros subsistere, sed omnia ruinis, tumultuationibus, perturbationibus, & hostium excursionibus subiacere. Singulae hae strages, & omnes simul peccatrici animae accidunt: in illa non vident bonarum operationum segetes, sed vitiorum gemina multa pullulant, in illa virtutum muri dissipati sunt, in illa tandem omnia supernaturalia dona hostili Deo non nisi gladio deuastata reperiuntur. Postremo comparatur huiusmodi anima *Tugurio in cucurbitis*: in loco enim, vbi cucurbitae crescunt, tugurium pro custodia habitatione haberi solet: hoc ab omnibus similiter despicitur, recedente custode, cucumeribus iam collectis: super quem locum Isaiam Hieronymus sic scribit: *iuxta anagogen vineae Dei, & pomorum paradysus anima nostra appellari potest, cui si mens praefuerit, habet custodem mentis Deum: si autem vitia nos, quasi quaedam bestiae, fuerint depraedata, relinquentur a custode Deo, & omnia nostra redigentur ad solitudinem.* haec ille. Quod etiam a Dauide vaticinatum est sub typo Ierusalem deuastatae: *Posuerunt Ierusalem, in pomorum custodiam: sic Euthymius legit, qui etiam scribit per pomorum custodiam tugurium quodpiam intelligi, in quo pomatij custos maturescens solet fructus a fauibus obiciuare, & custo-*

dire. Posuerunt etenim ipsam Ierusalem, veluti ruinam quandam, & rudus, ciuitatis tantum figuram habeat, exteriori quadam specie, & non re ipsa, ad modum quidem tugurij, quod a longe domus speciem praefert, tamen verè domus non est, sed casula quaedam ex paucis quibusdam lapidibus tumultuario opere constructa.

Ceterum ad illustrandum praesens argumentum has omnes metaphoras longè superat ea, quae a morte corporali sumitur, iuxta illud Salomonis: *Homo per Sap. 10. melitiam occidit animam suam*: ad quod Susanna senibus illam sollicitantibus inquit, *Si hoc egero, mors mihi est*, imò ad idè Dan. 15. respiciens Christus Dominus de filio prodigo, peccatoris typum gerente, dixit: *Frater tuus mortuus erat, & reuixit.* Ut melius tamen mortis metaphorae energia, ad praesens argumentum locupletandum innotescat, suppono cum D. Paulo, in quolibet nostrum duos homines inueniri, interiore scilicet, & exteriori: *Li- 2. Cor. 4. cet is, qui foris est, nosse homo corrumpatur, tamen qui intus est, renouatur de die in diem.* Adumbrati fuere per Iacob, & Esau in Gen. 24. ventre matris rixantes: sicut autè in quoque nostrum duplex est homo, ita, & duplex reperitur vita, duplexque succedere potest mors: vita vna est corporalis, animantium vitae similis, alia spiritualis, angelicae vitae aemulatrix: illius principium vitae, anima; huius vero, Deus ipse est, vnde clarè liquet recessum Dei ab anima tanto maiorem fore calamitatem reputandam, quam recessum animae a corpore, quanto excellentius bonum est Deus, quam anima. hinc Deus per Oseam dixit: *Vae eis, cum recessero ab eis: hunc recessum, tanquam formidandam poenam minatus est ipse Deus populo suo: Erudite Ierem. 6. Ierusalem, ne forte recedat anima à te, & ponam te terram desertam, inuiam, & inhabitabilem.* Peccatum quidem imitatur mortem ipsam, nam sicut haec etiam Cræsos, Alexandros, & potentissimos Cæsares depauperat, & omnibus bonis spoliatur, ita peccatum lethale animam deflorat, omnia

Isai. 1.

2. ad. 1. 1.

fere bona adimit, & in maximā inopiam & egestatem reducit: *Cum fueritis, velut quercus defluentibus folijs, & velut horius absque aqua.* Adumbrat egregiè hanc stragem, & lacrymandam iacturam sacrilega illa templi deprædatio, quam impius Antiochus patravit: ingressus est hic templum Domini, & abstulit candelabrum, mensam propositionis, argentum, & aurum, vasa omnia sacra, nec non & coronas, & ornamentum templi; non secus accidit animæ, quæ templum erat Dei, cum primum enim peccatum in illam ingreditur, aufert candelabrum lucens propriæ cognitionis, tollit aurum charitatis, prædatur vasa, hoc est, lacrymas deuotionis ab oculis fluentes, tollit de medio mensam propositionis, hoc est, sacra Eucharistiæ panem, quo vescendi indignam se reddit anima, ac tandem (quod maximè deplorandum est) aufert coronas, hoc est, merita, non solum quia dum adest peccatum, prohibet meritoria opera fieri, sed quia præterita omnia merita totius antea vitæ, vnicum etiam solum peccatum mortale non solum exterius, sed omnino iaterius, ac pure mentale penitus destruit, atque deuasat. Hoc tam ingens damnum, ac tanti momèti detrimentum, summa vigilantia euitare fatagens Iob dixit verba illa consideratione dignissima: *cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto, donec veniat immutatio mea:* mirabilis sanè est copulatio illa omnium dierum vitæ suæ, cum momento illò, & tunc temporis; qui enim fieri poterat, ut militaret in vno momento per omnes dies vitæ suæ: *cunctis diebus, quibus nunc milito?* Maximè quia cum illud, nunc erat præsens, iam præteriti dies elapsi fuerant, & cum aderat vltima pugna, iam alia transferant, quomodo ergo in illo nunc poterat militare, & pugnare omnes pugnas præsentis, & præteritas, quæ iam sepe in obliuione erant? iudicabat sanè sapientissimus Iob, quod in quocumque instanti, tentatione instigante, vim sibi inferens ei non succumbebat, non solum

Iob. 14.

Iob ubi supra.

pugnabat ad præsentem hostem vincendum, sed ad conseruanda etiam omnia antea vitæ suæ merita, quæ per vnicum peccatum lethale penitus corruere nouerat; & ad id significandum scire, & compendiose dixit: *Cunctis diebus, quibus nunc milito, cunctos vitæ suæ dies præteritos cum præfenti nunc coniungens.* Ac tandem sicut mors corporalis, seu recessus animæ à corpore, insensibile illud reddit, ita non semel accidit (quæ humana peccatoris miseria est) ut illum peccata diuinæ vocationi, ac sanctis inspirationibus insensibilem reddant, Ieremia dicente: *Confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt:* Eoque vsque creuit eorum insensibilitas, ut non vereantur dicere: *Absque peccato, innocens ego sum, propterea auertatur furor tuus à me.* sed respondit ei Dominus: *Ecce ego iudicio contendam tibi, tecum, eo quod dixeris, non peccavi.* Satius igitur est animæ peccatrici, cum summo animi dolore, ac profunda humilitate, & submissione, cum Dauid flente dicere: *peccavi, ut quod ille audiuit, ipsa etiam audiat: Dominus quoque transfudit peccatum tuum:* Cui sit honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XXV.

Exponuntur verba illa: *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles: vbi de regnorum inconstantia, & volubilitate, ne non de humilium exaltatione breuiter differatur.*

NR IQVI Patres, & grauissimi alij Expositores in huius loci interpretatione in varias abièrunt sententiis. Eusebius Emisenus homiliae sextæ ante Natiuitatem Domini, Nicolaus de Lyra, Cyrillus, Episcopus Iacob, de Christopolitanus, & alij per hos potentes, Valentinus Iudæos